

Polacy na frontach II wojny światowej

Bibliografia:

- Źródło: dostępny w internecie:
<https://wiadomosci.dziennik.pl/historia/wydarzenia/artykuly/598122,75-lat-monte-cassino-anders-korpus-polski.html>.
- Źródło: dostępny w internecie:
[https://pl.wikisource.org/wiki/Ulotka_Delegatury_Si%C5%82_Zbrojnych_na_Kraj,_dotycz%C4%85ca_marsza%C5%82ka_Micha%C5%82a_%C5%BBymierskiego_\(1945\)](https://pl.wikisource.org/wiki/Ulotka_Delegatury_Si%C5%82_Zbrojnych_na_Kraj,_dotycz%C4%85ca_marsza%C5%82ka_Micha%C5%82a_%C5%BBymierskiego_(1945)).
- Źródło: *Udział Polaków w bitwie o Wielką Brytanię, [w:] Wacław Król, Wielka Brytania 1940, Warszawa 1996.*

Ćwiczenie 1

Dlaczego polskiemu rządowi na emigracji zależało na odtworzeniu polskich jednostek na Zachodzie?

- Coś należało zrobić z przybywającymi do Francji żołnierzami.
- Rząd miał świadomość, że od wkładu Polskich Sił Zbrojnych w pokonanie wojsk hitlerowskich może zależeć przyszłość Polski.
- Domagali się tego Francuzi i Brytyjczycy, a polski rząd emigracyjny, przebywając na terytorium sojuszników, nie mógł postąpić inaczej.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Oprócz żołnierzy, którym udało się opuścić okupowany kraj, w skład wspomnianych sił zbrojnych weszli przedstawiciele Polonii. W momencie, kiedy doszło do ataku Niemiec na Francję, PSZ liczyły 80 tys. żołnierzy. Pierwsze walki polskie oddziały stoczyły w bitwie o Narwik. W bojach o Norwegię udział brała **Samodzielna Brygada Strzelców Podhalańskich** dowodzona przez gen. [Zygmunta Szyszko-Bohusza](#). W zmaganiach we Francji walczyły natomiast **I Dywizja Grenadierów** (gen. [Bronisława Duchy](#)), **II Dywizja Strzelców Pieszyc** (gen. [Bronisława Prugara-Ketlinga](#)) i **X Brygada Kawalerii Pancerniej**. Ta ostatnia jednostka, dowodzona przez [gen. Stanisława Maczka](#), została odtworzona z X Brygady Kawalerii walczącej ofiarnie w kampanii wrześniowej. Po klęsce Francji gen. Maczek z częścią swoich żołnierzy przedostał się do Wielkiej Brytanii i tam zorganizował I Dywizję Pancerną.

Ćwiczenie 2

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 3

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 3.0.

Do Wielkiej Brytanii przedostała się tylko niewielka część PSZ – około 30 tys. W sumie w obronie Francji zginęło około 1400 polskich żołnierzy i oficerów, a prawie 5 tys.

odniosło rany, 13 tys. internowano w Szwajcarii (m.in. II Dywizję Strzelców Pieszych), a około 15 tys. dostało się do niemieckiej niewoli.

Premier i Naczelnny Wódz [gen. Władysław Sikorski](#) podpisał dwie umowy z Brytyjczykami (w czerwcu i sierpniu 1940 roku), które umożliwiły odtworzenie polskich jednostek. Na ziemi brytyjskiej powstał I Korpus Polskich Sił Zbrojnych. Składał się on z dwóch jednostek: wspomnianej dywizji pancerniej gen. Maczka i **I Samodzielnej Brygady Spadochronowej** [gen. Stanisława Sosabowskiego](#). Na jego czele stanął [gen. Marian Kukiel](#). W ramach Polskich Sił Zbrojnych w Wielkiej Brytanii utworzono też **Polskie Siły Powietrzne**. Wchodzący w ich skład piloci wzięli później czynny udział w bitwie o Brytanię.

Winston Churchill dokonuje przeglądu wojsk polskich w Wielkiej Brytanii (z lewej Władysław Sikorski)

Źródło: a. nn., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 1

Podaj, jaką funkcję pełnił w 1940 r. Winston Churchill.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

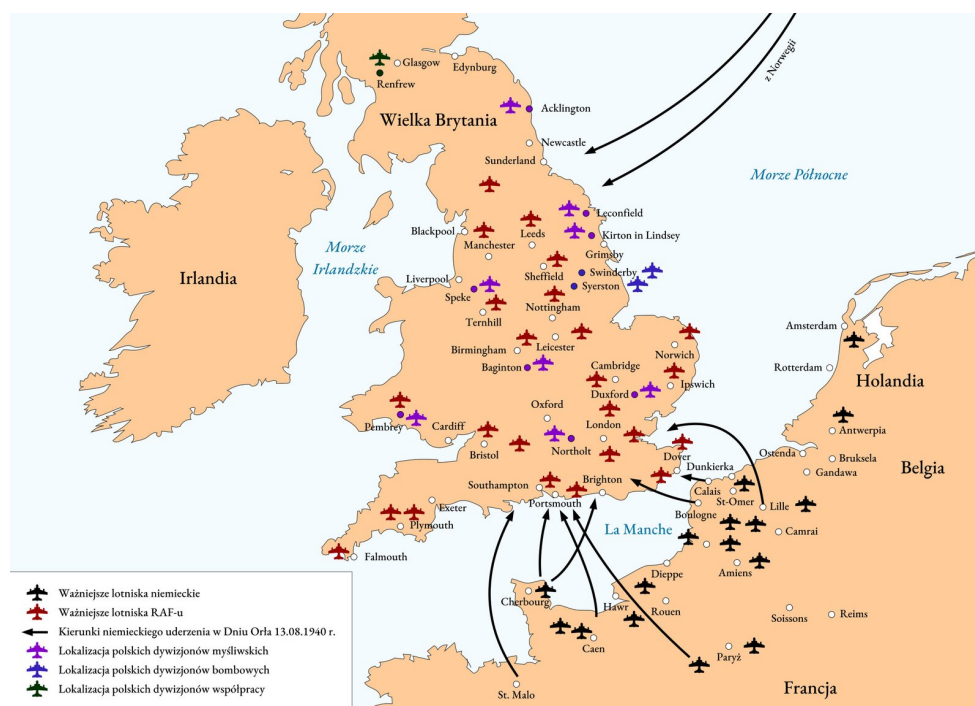
W 1939 roku na terenie Syrii utworzono **Samodzielną Brygadę Strzelców Karpackich**. Na jej czele stanął [Stanisław Kopański](#). Po klęsce Francji jednostka ta przeszła na tereny kontrolowane przez Brytyjczyków. Początkowo przedostała się do Palestyny, a następnie w październiku 1940 roku została wysłana do Egiptu i walczyła z wojskami włosko-niemieckimi w Afryce Północnej, wstawiając się obroną Tobruku.

Polecenie 2

Jak sądzisz, czy nazwę 'Szczyry Tobruku' nadaną przez Niemców obrońcom wspomnianej twierdzy należy potraktować jako pozytywną czy pejoratywną? Poszukaj więcej informacji na ten temat w internecie.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Polscy lotnicy

Bitwa o Anglię

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Wielki wkład w wygraną bitwę o Wielką Brytanię mieli polscy lotnicy. Ich działania wydatnie przeszkodziły Hitlerowi w zdobyciu panowania w powietrzu. Rekordową liczbę strąceń niemieckich samolotów odnotował polski **Dywizjon 303**. Wśród około 1500 pilotów walczących w bitwie o Anglię było 151 Polaków. W sumie w bitwie tej walczyło cztery dywizjony: 2 myśliwskie 302 i 303 i 2 bombowe 300 i 301. Polacy walczyli także w dywizjonach brytyjskich. Po bitwie o Brytanię Winston Churchill [czyt.: ĩnston czerczil] wypowiedział znamienne słowa: **'Nigdy tak wielu nie zawdzięczało tak wiele tak nielicznym'**.

Polecenie 3

Poszukaj tekstu piosenki pt. *Dywizjon 303* zespołu Elektryczne Gitary, a następnie porównaj go ze słowami Winstona Churchilla oraz z zamieszczonym niżej fragmentem książki Wacława Króla. Opisz jakie zauważasz różnice.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

” **Udział Polaków w bitwie o Wielką Brytanię**

Ogółem w bitwie o Wielką Brytanię myśliwcy operujący w polskich dywizjonach 302 i 303 oraz w dywizjonach brytyjskich zestrzelili na pewno 203 samoloty nieprzyjacielskie, prawdopodobnie 35 i uszkodzili 36. Wynik ten stanowił 11,7% ogólnej liczby zestrzelonych wrogich samolotów w bitwie o Wielką Brytanię. Straty Polaków były niższe niż Brytyjczyków

– na jednego poległego pilota polskiego przypadło sześć zniszczonych samolotów nieprzyjacielskich, podczas gdy w dywizjonach brytyjskich trzy.

Źródło: *Udział Polaków w bitwie o Wielką Brytanię*, [w:] Wacław Król, *Wielka Brytania 1940*, Warszawa 1996.

Polecenie 4

Na podstawie tekstu źródłowego, wyjaśnij jaki był wkład polskich lotników w bitwie o Wielką Brytanię.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Polscy piloci uczestniczyli też w alianckich nalotach na Niemcy, natomiast w Afryce walczył 'Polski Zespół Myśliwski' tzw. 'Cyrk Skalskiego' dowodzony przez [Stanisława Skalskiego](#).

Stanisław Skalski, zdjęcie z czasów II wojny światowej

Źródło: a. nn., domena publiczna.

'Przegrałem swoje życie, ale dla Polski zrobiłem wiele' – tak Stanisław Skalski powiedział kilka lat przed śmiercią. Był jednym z najskuteczniejszych pilotów myśliwskich, walczył na różnych frontach Europy. Po wojnie otrzymał propozycję pozostania w Wielkiej Brytanii, postanowił jednak wrócić do Polski, o którą walczył. Po powrocie krótko cieszył się wolnością. Kilka lat spędził w więzieniu. Został aresztowany, skazany na śmierć za szpiegostwo na rzecz krajów zachodnich. Wyrok zamieniono na dożywocie.

Marynarka wojenna

Polacy na frontach II wojny światowej

Źródło: Krystian Chariza i zespół, licencja: CC BY 3.0.

Po wojnie obronnej kilka okrętów polskich udało się uratować, część zaś – w obawie przed zatopieniem – na podstawie umowy z Wielką Brytanią z 25 sierpnia 1939 roku skierowano od razu na Wyspy, m.in. niszczyciele **ORP 'Błyskawica'**, **ORP 'Burza'**, **ORP 'Grom'**. Już w trakcie wojny polską marynarkę wojenną odbudowano dzięki wsparciu Brytyjczyków, którzy wypożyczyli na okres działań wojennych Polakom kilka jednostek: **ORP 'Dragon'**, **ORP 'Conrad'**, **ORP 'Garland'**, **ORP 'Piorun'**, **ORP 'Krakowiak'**, **ORP 'Kujawiak'**, **ORP 'Ślązak'**, **ORP 'Orkan'**, **ORP 'Jastrząb'**, **ORP 'Sokół'**, **ORP 'Dzik'**. Polskie okręty wzięły udział w walkach o Norwegię, gdzie w bitwie o Narwik zatonął ORP 'Grom'. Udzielały się także podczas działań na Morzu Śródziemnym i Atlantyku. Osłaniały konwoje wysyłane do Archangielska i Murmańska z pomocą dla ZSRS.

Sławę zdobyła załoga **ORP 'Orla'**. 15 września 1939 r. władze Estonii, pod naciskiem Niemiec bezprawnie interweniowały okręt w stolicy Estonii – Tallinie. Załódze udało się zbiec w nocy z 17/18 września i bez map dopłynąć do Wielkiej Brytanii. Dziełem ORP 'Orzeł' było zatopienie niemieckiego transportowca 'Rio de Janeiro', wiozącego niemieckich żołnierzy. Niestety, ostatecznie zaginął na patrolu. Natomiast podarowany przez Brytyjczyków ORP 'Piorun' brał udział w pościgu i walce z największym niemieckim pancernikiem 'Bismarckiem'.

Załoga ORP „Sokół” w Gibraltarze. ORP „Sokół” w trakcie służby we flocie polskiej odbył dwie kampanie na Morzu Śródziemnym. Dzięki sukcesom bojowym ORP „Sokół” wraz z bliźniaczym ORP „Dzikiem” zyskał miano Terrible Twins (straszne bliźniaki)

Źródło: Archiwum Fotograficzne Stefana Bałuka, domena publiczna.

Polecenie 5

Postaraj się odnaleźć informację, dlaczego okręt podwodny ORP 'Sokół' zyskał wspólnie z ORP 'Dzikiem' miano 'strasznych bliźniaków'.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Ciekawostka

Po katastrofie gibraltarskiej ciało gen. Władysława Sikorskiego zostało przewiezione na pokładzie polskiego niszczyciela ORP 'Orkan' i pochowane na cmentarzu polskich lotników w Newark. W 1993 roku ciało ekshumowano i przewieziono do Krakowa. Spoczęło w krypcie św. Leonarda na Wawelu. Ciało córki generała, która z nim leciała, nigdy nie odnaleziono.

oficerowie uciekli do Mandżurii. Sikorski w to nie uwierzył, nie chciał jednak doprowadzić do zaognienia sytuacji: zależało mu, żeby warunki armii Andersa się poprawiły. Rozmowy niewiele zmieniły, dlatego gdy Brytyjczycy zaproponowali, żeby polskie siły wzmocniły ich oddziały przy ochronie roponośnych pokładów w Iraku i Iranie, **gen. Anders postanowił wykorzystać sytuację i rozpoczął ewakuację wojsk polskich z ZSRS na teren Bliskiego Wschodu w 1942 roku.** Na mocy ustaleń między Władysławem Sikorskim a Stalinem zamierzano ewakuować około 25 tys. żołnierzy, później zwiększono tę liczbę do 30 tys. żołnierzy i 12 tys. cywilów. **Ostatecznie teren ZSRS opuściło ponad 115 tys. osób.** Żołnierzom towarzyszyły kobiety i dzieci. Armię Andersa po przybyciu na Bliski Wschód połączono z Brygadą Strzelców Karpackich i sformowano II Korpus.

Władysław Sikorski wizytuje polskich żołnierzy, Francja 1940 r.

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Polecenie 6

Wyjaśnij, jakie znaczenie dla polskich żołnierzy miał fakt wizytowania ich przez Naczelnego Wodza i zarazem premiera rządu polskiego.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Walki Polaków na różnych frontach

Polacy na frontach II wojny światowej
Źródło: Krystian Chariza i zespół, licencja: CC BY 3.0.

wyzwolono po czterech dniach walk 1 listopada 1944 roku. W bazie [Wilhelmshaven](#), dywizja zakończyła swój szlak bojowy. I Samodzielna Brygada Spadochronowa gen. Sosabowskiego walczyła pod **Arnhem** w czasie [operacji Market-Garden](#). Natomiast II Korpus walczył głównie we Włoszech, wyzwalając Ankonę, Bolonię, a zwłaszcza wślwiąjąc się walkami o **Monte Cassino**.

” Zdobyć Monte Cassino

Dowódca 2 Korpusu gen. Władysław Anders w swoich wspomnieniach tak przedstawiał okoliczności podjęcia decyzji o udziale polskich sił w tej bitwie: '23 marca przyjechał do mnie do Vinchiaturu gen. Leese i udzielił mi następujących wiadomości. Niemcy odparli ponowne natarcie na miasto Cassino. Wojska sojusznicze na przyczółku Anzio znajdują się w trudnym położeniu. Wobec tego zdecydowano wielką ofensywę na odcinku frontu włoskiego od miasta Cassino do wybrzeża Morza Tyrreńskiego. 8 Armia otrzymała zadanie przełamania linii Gustawa, której

Polscy żołnierze brali udział w wyzwolaniu Europy Zachodniej w latach 1944–1945. I Dywizja Pancerna gen. Maczka zdobyła Abbeville, St. Omer, Cassel, a następnie, już w Belgii, Ypres [czyt.: ipr] i Gandawę. Po wspólnych z Brytyjczykami walkach o **Antwerpię** w połowie września 1944 roku polskie czołgi znalazły się na terenie Holandii. Dywizja wzięła na siebie trudne zadanie zdobycia silnie bronionej przez Niemców **Bredy**, stolicy katolickiej części Holandii, którą

najsilniejszym punktem są wzgórza Monte Cassino, oraz linii Hitlera, której zawiąsem jest Piedimonte. Dla 2 Korpusu Polskiego przewidziano najtrudniejsze zadanie zdobycia w pierwszej fazie wzgórz Monte Cassino, a następnie Piedimonte'.

'Była to dla mnie chwila doniosła – pisał gen. Anders. – Rozumiałem całą trudność przyszłego zadania Korpusu. [...] Zaciekłość walk w mieście Cassino i na wzgórzu klasztornym były już wówczas dobrze znane. Mimo że klasztor Monte Cassino był bombardowany, mimo że oddziały i czołgi sojusznicze dochodziły przejściowo na sąsiednie wzgórza, mimo że z miasta Cassino zostały tylko gruzy, Niemcy utrzymali ten punkt oporu i nadal zamykali drogę do Rzymu. Zdawałem sobie jednak sprawę, że Korpus i na innym odcinku miałby duże straty. Natomiast wykonanie tego zadania ze względu na rozgłos, jaki Monte Cassino zyskało wówczas w świecie, mogło mieć duże znaczenie dla sprawy polskiej. Byłoby najlepszą odpowiedzią na propagandę sowiecką, która twierdziła, że Polacy nie chcą się bić z Niemcami. Podtrzymałoby na duchu opór walczącego Kraju. Przyniosłoby dużą chwałę orężowi polskiemu. Oceniałem ryzyko podjęcia tej walki, nieuniknione straty oraz moją pełną odpowiedzialność w razie niepowodzenia. Po krótkim namyśle oświadczyłem, że podejmuję się tego trudnego zadania'.

Źródło: dostępny w internecie: <https://wiadomosci.dziennik.pl/historia/wydarzenia/artykuly/598122,75-lat-monte-cassino-anders-korpus-polski.html>.

Ćwiczenie 5

Dlaczego gen. Władysław Anders zdecydował się podjąć próbę przełamania obrony niemieckiej, mimo że zdawał sobie sprawę, iż poniesie ogromne straty?

- Wierzył, że sukces przysłuży się sprawie polskiej na arenie międzynarodowej.
- Nie miał odwagi odmówić aliantom.
- Lubił ryzyko.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

” Zdobycie Monte Casino

Kpt. Bronisław Dzikiewicz tak wspominał ten dzień: 'Po bardzo ciężkich, krwawych natarciach i przeciwnatarciach dywizja kresowa zdobyła Widmo o godzinie siódmej [...], utrzymała tę pozycję, a następnie opanowała małe San Angelo, ale na właściwe San Angelo, mimo wielu uderzeń, nie zdołała się wedrzeć. Kolejne natarcia dywizji karpackiej na wzgórze 593 zostały odparte. Straty były ogromne. Zabrakło nam odwodów. Ale te całodzienne walki poważnie nadwyrężyły też zwartość niemieckiej obrony. Nieprzyjaciel był także wyczerpany, może nawet bardziej niż my. I oto nastąpił moment krytyczny bitwy, kiedy to przeciwnicy leżą naprzeciw siebie, niezdolni, zdawałoby się, do niczego. W takiej sytuacji zwycięstwo przypada temu, kto ma silniejszą wolę, kto zdobędzie się na jeszcze jeden wysiłek. Aby to uczynić, wprowadzono do walki komandosów, część 15 pułku ułanów, ściągniętych z odcinka obrony, oraz dwa bataliony improwizowane, złożone z obsługi pułku dział przeciwlotniczych, kierowców samochodowych, warsztatowców, pocztowców itp.' [...]

W nocy z 17 na 18 maja dowództwo 1 Dywizji Spadochronowej, na wyraźny rozkaz dowódcy naczelnego wojsk niemieckich we

Włoszech feldmarszałka Alberta Kesselringa, rozpoczęło wycofywanie oddziałów ze wzgórza klasztornego.

Rankiem 18 maja 3 Dywizja Strzelców Karpackich zdobyła ostatecznie wzgórze 593.

O godzinie 10.20 patrol 12 Pułku Ułanów Podolskich, dowodzony przez ppor. Kazimierza Gurbiela, zajął ruiny klasztoru na Monte Cassino i wywiesił na nich proporczyk pułkowy. Wkrótce na murach opactwa pojawił się biało-czerwony sztandar, a następnie obok niego flaga brytyjska. Po południu na wzgórzu odegrany został Hejnał Mariacki.

W czasie walk o Monte Cassino poległo 923 żołnierzy 2 Korpusu Polskiego, 2931 zostało rannych, a 345 uznano za zaginionych.

Kilka dni po zdobyciu Monte Cassino wojska alianckie przełamały linię Gustawa w całym pasie natarcia.

4 czerwca 1944 r. do Rzymu wkroczyły oddziały amerykańskie.

Źródło: dostępny w internecie: <https://wiadomosci.dziennik.pl/historia/wydarzenia/artykuly/598122,75-lat-monte-cassino-anders-korpus-polski.html>.

Polecenie 7

Po przeczytaniu powyższych tekstów źródłowych wyjaśnij, na czym polegała odwaga, a na czym tragizm walczących o Monte Cassino Polaków.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 6

Dlaczego gen. Władysław Anders podjął wszystkie możliwe kroki, aby ewakuować z ZSRR nie tylko armię, ale też kobiety i dzieci?

- Zdawał sobie sprawę z niepewności ich losu, jeśli pozostaną na terenie ZSRR.
- Nie potrafił odmówić cywilom, którzy przybywali do punktów rekrutacyjnych.
- Wynikało to z umowy zawartej pomiędzy rządem emigracyjnym a Stalinem.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Armia polska w ZSRS

Polacy na frontach II wojny światowej

Źródło: Krystian Chariza i zespół, licencja: CC BY 3.0.

wstępowali głównie Polacy z Kresów Wschodnich wywiezieni w głąb ZSRR. Oficerami byli przede wszystkim Rosjanie. Dowódcą został płk Zygmunt Berling, dezerterski z armii Andersa. Był jednym z tych, którzy przeżyli sowiecką niewolę i zdecydowali się na współpracę z reżimem Stalina. Chrzest bojowy polska jednostka przeszła w bitwie **pod Lenino** 12 października 1943 roku.

Po ewakuacji armii Andersa Stalin, 'na prośbę [Związku Polskich Patriotów](#)', a zwłaszcza Wandy Wasilewskiej, utworzył polską jednostkę wojskową: **I Dywizję Piechoty im. Tadeusza Kościuszki**.

W maju 1943 roku w Sielcach nad Oką rozpoczęło się formowanie dywizji. Jednostka operacyjnie podlegała sowieckiemu dowództwu, ale miała jednak polski charakter. Do wojska

Ćwiczenie 7

Poszukaj w innych źródłach i wskaż, jakie święto obchodzono w PRL w dniu bitwy pod Lenino (12 X). Możesz skorzystać z wyszukiwarki internetowej (wpisz hasło: bitwa pod Lenino w czasach PRL).

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Podczas bitwy dywizja poniosła duże straty, niemniej cel propagandowy został osiągnięty. Jednostkę stopniowo rozbudowywano. Szkolono ochotników do kolejnych oddziałów i organizowano następne polskie dywizje. W efekcie utworzono z nich I Korpus, a w 1944 roku **I Armię Wojska Polskiego**. Latem 1944 roku liczyła ona 100 tys. żołnierzy. Dowodził nią nadal Zygmunt Berling, ale już awansowany do stopnia generała. W lipcu 1944 roku przemianowano ją na Ludowe Wojsko Polskie. Dołączono do niego utworzoną w konspiracji przez [Polską Partię Robotniczą](#) (PPR) Armię Ludową (na jej czele od stycznia 1944 roku stał gen. Michał Rola-Żymierski). We wrześniu 1944 roku **'berlingowcy'** usiłowali przyjść z pomocą powstańcom walczącym w stolicy. Później I Armia LWP brała udział w wyzwoleniu Warszawy. Kiedy 12 stycznia 1945 roku rozpoczęła się ofensywa berlińska Armii Sowieckiej, I Armia wzięła udział w walkach o Pomorze, zajmując m.in. silnie broniony Kołobrzeg, w którym dokonano 10 lutego 1920 r. zaślubin Polski z morzem. Później kontynuowała swój szlak bojowy nad Odrą, a także wzięła udział w szturmie na Berlin.

Ćwiczenie 8

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 9

Który z wymienionych poniżej polskich filmów wojennych z okresu PRL spopularyzował walkę polskich żołnierzy u boku Armii Radzieckiej i m.in. przedstawił operację berlińską?

- *Stawka większa niż życie*
- *Jak rozpętałem II wojnę światową*
- *Czterej pancerni i pies*

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Została utworzona również II Armia LWP, dowodzona przez gen. Karola Świerczewskiego. Do tej jednostki wstępowali Polacy z wyzwolanych przez ZSRS terenów Polski. II Armia toczyła ciężkie boje przede wszystkim pod Budziszynem i Dreznem, a następnie wyzwalała Czechosłowację. Swoją szlak bojowy zakończyła w okolicach Mielnika.

Zamiast podsumowania

Po wojnie wielu żołnierzy walczących na Zachodzie nie wróciło do kraju. Ci, którzy zdecydowali się na powrót, w większości zostali wtrąceni do więzienia. Wybitni dowódcy, którzy wybrali życie emigrantów (np. gen. Anders, gen. Maczek) zostali przez władze w kraju pozbawieni obywatelstwa. Żołnierze AK byli prześladowani. Nie było im dane uczestniczyć w defiladzie zwycięstwa w Warszawie.

Po raz pierwszy taką szansę otrzymali 15 sierpnia 1992 roku. Wówczas przedstawiciele wszystkich jednostek i formacji polskich biorących udział w II wojnie przy udziale władz Rzeczypospolitej przemaszerowali przez plac Piłsudskiego. Wszyscy, którzy dożyli... W okresie PRL bohaterami byli tylko żołnierze Ludowego Wojska Polskiego.

Defilada I Armii Ludowego Wojska Polskiego na ulicy Marszałkowskiej, w Warszawie 19 stycznia 1945 r. Określenie "Ludowe" było dodatkiem propagandowym, oficjalna nazwa to Wojsko Polskie
Źródło: Wojskowa Agencja Fotograficzna, Fotografia, Zdjęcie z kolekcji zdjęć z Drugiej Wojny Światowej Dr. Marka Tuszyńskiego, domena publiczna.

Polecenie 8

Wyjaśnij, jaki widok powojennej Warszawy eksponuje zdjęcie.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 9

Wyjaśnij, jaki był powojenny los żołnierzy walczących na Zachodzie.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Karol Świerczewski, Marian Spychalski, Michał Rola-Żymierski
Źródło: a. nn., domena publiczna.

Polecenie 10

Odszukaj informacje biograficzne postaci z powyższego zdjęcia. Napisz, co je łączy. Sprawdź, dlaczego Michał Rola-Żymierski cieszył się wyjątkową niechęcią władz Polskiego Państwa Podziemnego (zob. poniżej zamieszczony tekst ulotki).

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

” Ulotka Delegatury Sił Zbrojnych na Kraj, dotycząca marszałka Michała Żymierskiego

Zdrajcy, mieniący się 'Krajową Radą Narodową' i 'Rządem Tymczasowym', nie liczą się ani z polską racją stanu, ani z wolą narodu, ani z najżywotniejszymi interesami kraju. Cała działalność tych zaprzańców – to nieprzerwane pasmo bezprawia, nadużyć i gwałtów, popełnianych z rozkazu Moskwy na umęczonej Ojczyźnie.

Ale nie dość krzywd politycznych i gospodarczych, nie dość terroru, nędzy, prześladowania patriotów i deptania praw obywateli.

Zuchwałość samozwańców jest tak wielka, że nie wahają się oni obrażać najwznioślejszych uczuć narodu, nie lękają się znieważać jego ideałów.

Taką zniewagą, taką krzywdą moralną, wyrządzoną narodowi jest bezprawne mianowanie Marszałkiem Polski kreatury – osławionego Michała Żymierskiego. Osoba tego hochsztaplera i zdrajcy – to zaprzeczenie wyrazów 'Honor i Ojczyzna' wypisanych na sztandarach Wojska Polskiego, a jego nominacja – to zbrukanie najpiękniejszej tradycji zwycięskich wodzów z poprzedniej wojny.

Michał Żymierski już po raz drugi staje się w Polsce głośny. Pamiętamy wszak dobrze jego proces karny w roku 1927, w którym Żymierski, jako zastępca szefa administracji armii, skazany został na 5 lat ciężkiego więzienia, degradację i wydalenie z wojska za skandaliczne nadużycia przy zakupie dla armii masek gazowych, nie nadających się do użytku.

W tajnej pracy wojska pod okupacją niemiecką Żymierski miejsca nie znalazł, płacząc się za ledwie na brzegach ruchu niepodległościowego. Ale żadny władzy, wyzuty ze czci hochsztapler nie ominął 'szalonej okazji' zrobienia kariery w służbie sowieckiej agentury, zwanej PPR, gdy jego zabiegi o współpracę z ugrupowaniami prawicowymi zostały odrzucone.

I trudno się też dziwić, że agentura sowiecka nie znalazła nikogo godniejszego na naczelne stanowisko w tworzonej przez Rosję 'wojsku polskim'. Żaden uczciwy oficer polski nie podjąłby się tej roli. To jedno jest pewne, że ani swoim mocodawcom, ani podkomendnym Żymierski zaszczytu nie przynosi.

Próżno szukać kwalifikacji Żymierskiego, które by usprawiedliwiały jego najwyższą wojskową nominację. Marszałkiem Polski nazwany został ze względów politycznych i dla nadania mu sztucznego autorytetu, którego nie posiada.

Czyny wojenne Żymierskiego? – owszem są. Oto jako naczelny dowódca 'wojska polskiego' dopuścił się potwornej masakry swoich armii, z których I armia w niedawnych walkach z Niemcami na Pomorzu poniosła 60% strat! Tyle krwi polskiej kosztowała buława Żymierskiego!

Masakra pomorska świadczy najwymowniej, że Żymierski jest tylko manekinem w rękach dowództwa sowieckiego, a nieszczęsna formacja polska pod jego dowództwem niedostatecznie wyposażona w lotnictwo i broń pancerną, nie stanowi żadnej samodzielnej siły zbrojnej, a jest jedynie żywą siłą ludzką, zużywaną dla potrzeb Rosji.

'Naczelny dowódca' nie umiał zapewnić swojemu wojsku dostatecznego wyszkolenia bojowego przed wysłaniem na front. Podobnie nie umie zapewnić wojsku dostatecznego zaopatrzenia. Serce kraje się na widok żołnierzy Polaków, obdartych i proszących o kawałek chleba. Na stanowiska dowódców mianuje się pod pozorami demokratyzacji – wypędków i przestępców, godnych zaiste 'naczelnego dowódcy', a przynoszących ujmę korpusowi oficerskiemu.

Nad 'wychowaniem' i całym życiem żołnierzy Żymierskiego czuwa... rosyjska kontrola polityczna, która przeprowadza w wojsku liczne aresztowania i zsyłki do ciężkich robót. W mundurach oficerów polskich chodzą typy, nie umiejące mówić po polsku. 'Naczelny

dowódca' syt zaszczytów i 'chwały', zasłania swoją osobą całe to upodlenie i poniewieranie imienia polskiego żołnierza, a grabiących Polskę generałów rosyjskich, z uszczerbkiem dla godności narodu, odznacza orderem Virtuti Militari, plamiąc to nasze najwyższe wojskowe odznaczenie.

Taki to z łaski wroga 'Marszałek Polski', paraliżując odrodzenie polskiej siły zbrojnej, nie waha się rzucać obelg i potwarzy na Armię Krajową, jej pracę i walkę z okupantami, a jednocześnie cynicznie przemilcza i ignoruje Wojsko Polskie na Zachodzie i jego wielki wkład w wojnie z Niemcami.

Michał Żymierski, który jako jawny zdrajca i przestępca kryminalny, śmiało przyjął najwyższe godności wojskowe, wziął tym samym na siebie brzemień odpowiedzialności, która go nie minie. W wolnej Polsce czeka go jeszcze jeden proces i tym razem... szubienica, na którą sobie zasłużył. Zanim to jednak nastąpi, naród już dzisiaj osądził Michała Żymierskiego i jego nikczemną rolę. Cała opinia polska ze wstrętem i pogardą odwraca się od łotra, którego imię jest obrazą chwały Wojska Polskiego i znieważeniem pamięci tych, którzy dla sprawy polskiej polegli.

Brudne imię Żymierskiego, utrwali się w historii, jak utrwaliły się imiona targowiczian, a pokolenia mówić będą o nim, że wróg mu powierzył honor Polaków...

Podaj dalej

Delegatura Sił Zbrojnych na Kraj

V-VI 1945

Źródło: dostępny w internecie:

[https://pl.wikisource.org/wiki/Ulotka_Delegatury_Si%C5%82_Zbrojnych_na_Kraj,_dotycz%C4%85ca_marsza%C5%82ka_Micha%C5%82a_%C5%BBymierskiego_\(1945\)](https://pl.wikisource.org/wiki/Ulotka_Delegatury_Si%C5%82_Zbrojnych_na_Kraj,_dotycz%C4%85ca_marsza%C5%82ka_Micha%C5%82a_%C5%BBymierskiego_(1945)).

Polecenie 11

Opisz działania wybranej polskiej jednostki walczącej na Zachodzie, omawianej w treści lekcji. Uzasadnij swój wybór.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Wbijanie słupów granicznych nad Odrą w 1945 r.

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Polecenie 12

Napisz, z której formacji mogli być żołnierze ustawiający słupy graniczne.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 10

Kto był jednym z naczelnych wodzów Sił Zbrojnych na Zachodzie podczas II wojny światowej?

- Kazimierz Sosnkowski
- Józef Haller
- Stanisław Maczek

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 11

Dokończ zdanie: W zatopieniu niemieckiego pancernika „Bismarck” duży udział przypadł polskiemu okrętowi:

- „Błyskawica”
- „Piorun”
- „Burza”

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 12

Kto był dowódcą I Korpusu Polskich Sił Zbrojnych w ZSRR?

- Gen. Karol Świerczewski
- Gen. Michał Rola-Żymierski
- Gen. Zygmunt Berling

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Co potrafię?

Potrafię wymienić bitwy II wojny światowej z udziałem Polaków.

Co wiem?

Wiem, kto stał na czele armii utworzonej w ZSRS na mocy układu Sikorski-Majski.

Co rozumiem?

Rozumiem, dlaczego Polacy chcieli walczyć u boku aliantów.